

שוברי שוויון

אחרים מהנושאים הללו עולים כשבוחנים את התוצאות לגבי עדת המדינה שולה זקן בהשוואה לענישה הבלתי סבירה של אורי לופוליאנסקי בתיק הולילנה. השופט רוזן הרעיף על זקן דברי גנאי בלשון שקשה למצוא חריפה ממנה. אך הנה נעשה איתה הסכם, שהוא בעייתי במיוחד, והתמורה מצידה היא חומר נוסף נגד אהוד אולמרט, כאשר לא ברור כלל למה הוא דרוש.

השופט רוזן הרשיע את אולמרט בשתי עבירות שוחר ודן אותו לשש שנות מאסר, ללא החומר הנוסף שזקן אמורה לספק. אולמרט גם הורשע בעבירה אחת בתיק שנוהל בירושלים. בנסיבות אלה קשה לראות מהו האינטרס הציבורי בהמשך ההליכים נגדו. בעיניי, הצידוקים היחידים להסכם עם זקן הן או חוסר אמון (מוצדק לדעתי) בתיקים נגד אולמרט או רצון לחזק את יוקרת התביעה ויוקרת השופט, נוכח הספקות בציבור בדבר הרשעת ראש הממשלה לשעבר.

מכל מקום זקן זכתה בהקלה דרמטית, ונידונה ל-11 חודשי מאסר במקום חמש או שש שנים שהיו קרוב לוודאי נפסקות נגדה. עיני אינה צרה בה, אך הבעיה מתעוררת כאשר משווים זאת לשש שנות המאסר שהוטלו על לופוליאנסקי, ומה אנו לומדים מכך על הערכים המנחים את מערכת המשפט.

זקן העניקה למערכת המשפט חומר נגד אולמרט, שאינני יודע מה משקלו, אך בכל מקרה אני מטיל ספק באינטרס הציבורי בעיסוק בו. אבל בעיני מערכת המשפט זו "סחורה" יקרה מפי, שעבורה ישוים לה מחיר נכבד, המערער כל רעיון של שוויון בפני החוק.

לופוליאנסקי, שהקים את המפעל הנפלא "יד שרה", לא לקח פרוטה לכיסו. אך בעיני מערכת המשפט התרומה החברתית האדירה שלו, כמו התרומה הביטחונית של רבין, היא קליפת השום. ערך ממשי יש רק לחומר שסיפקה זקן. ■

יצחק רבין היה רמטכ"ל במלחמת ששת הימים, שבה זכה צה"ל בניצחון הגדול ביותר בתולדות עמנו. אך כאשר התגלה חשבון הדולרים שהחזיק עם אשתו בארה"ב, הובהר ששלטון החוק מעל הכל ודינו של רבין, אז ראש ממשלה, כדין "בוזגלו".

נרמה, אפוא, ששלטון החוק והשוויון בפני החוק עומדים מעל כל ערך אחר, והכל חייבים לכוף ראש בפניהם. אך מתברר שגם ערכים נשגבים אלה נתונים למסחר. כך, למשל, שוחררו יותר מ-1,000 מחבלים בתמורה לשחרור גלעד שליט. רוצח "רגיל" ירצה את עונשו, מחבל רוצח ישוחרר. ראוי להרגיש, עסקת הלופין כזו אינה פסורה כשלעצמה. היא רק מלמדת ששלטון החוק והשוויון בפני החוק אינם הערכים היחידים שחברה צריכה להביא בחשבון. ישנם ערכים נוספים.

המסחר בשלטון החוק במסגרת פדיון שבויים הוא נדיר בהשוואה למסחר הנפוץ הרבה יותר – עסקאות עם עדי מדינה. מדובר בהסכם שהתביעה עושה עם עברייני, שבתמורה למירע ולעדות נגד חשוד אחר ייצא פטור בלא כלום או יזכה להקלה משמעותית בעונשו. העסקה פוגעת, כמוכן, בשלטון החוק ובשוויון בפני החוק. למרות זאת, היא עשויה להיות מוצדקת. אולם לא תמיד.

הנושא המורכב נתון בידי התביעה, כשבית המשפט משמש לה לא פעם כחותמת גומי. ולתביעה יש, כמוכן, שיקולים משלה. כלל בסיסי הוא שיש להימנע מהסדר עד מדינה עם עברייני עיקרי נגד עברייני משני. אך כיצד תנהג התביעה אם העברייני המשני הוא נניח "סלב"? והאם יש לתביעה שיקולי יוקרה, למשל הצדקת הליכים בעייתיים שנקטה בעבר נגד איש ציבור?